

tot het schrijven van een boekje over revolutionnaire kunst. Of we nu aan een inleiding — want het formaat van deze uitgave laat niet toe, er meer van te maken — over dit onderwerp heel veel hebben, is een tweede vraag. De chaotische en fragmentarische behandeling van het onderwerp geeft alleszins recht op een ontkennende beantwoording en als men het boekje uit heeft, is men niet veel wijzer, hoeveel aardige dingen en treffende opmerkingen er ook in te vinden zijn. Men dient dit echter minder aan den schrijver te wijten dan aan het feit, dat het begrip „revolutionnaire kunst” te weinig vaststaat en dat het niet mogelijk is in zulk klein bestek dit onderwerp voldoende te behandelen.

De illustraties zijn met groote kennis en zorg gekozen.

J. S.

IN MEMORIAM ISAAC ISRAELS

Na Berlage, een reus in de bouwkunst, Isaac Israëls, een reus in de schilderkunst, die ons werd ontnomen. Was Berlage over zijn hoogtepunt heen, Isaac Israëls verbaasde nog altijd door zijn ongeëvenaarde kunnen.

Een dag vóór zijn dood stonden wij in diepe bewondering in de zalen van Buffa te Amsterdam voor zijn laatste portret: dat van K. J. L. Alberdingk Thijm, waarin Israëls' nerveuse hand tot een serene rust scheen te zijn gekomen. Wel was er de snelle notitie van de kleurglansen, de watervlugge virtuositeit van behandeling, maar het bruyante scheen te zijn gedempt; de kleur was ook stil gehouden en kennelijk was Israëls geboeid geweest door het innerlijk leven. Het was Van Deyssel, dien hij schilderde, een met wien hij zelf in de branding van '80 had gestaan. En als men, dit portret ziende, zich genoeg heeft vergast aan al het picturale schoon, dat Israëls ook hierin weer overvloedig wist te geven, zal daarna toch ook zeker de erkenning komen, dat door de uiterlijke voorstelling de geest van den kunstenaar, die Van Deyssel is, heenbreekt.

Zoo kort bij de Kalverstraat, Amsterdam's hart, dat zóó dicht aan Israëls hart lag, in de stille achterzaal van Buffa, waar zooveel van zijn voetstappen liggen, werden wij stil voor dit prachtig portret, dat zijn laatste zou zijn ....*)

Wat is Isaac Israëls voor ons geweest? Het is moeilijk te zeggen; hij heeft zijn tijd zoo gestadig vervuld van zijn aanwezigheid, dat wij moeilijk afstand tot hem kunnen nemen. Maar dit zij gezegd allereerst, dat hij als colorist in den meest technischen zin een der grootsten is geweest. In dat opzicht was zijn aanleg geniaal. Hoe hij de kleur doorgrondde en identificeerde en met de kleur licht en beweging kon uitdrukken, dat alles was fenomenaal. Moeilijkheden schenen voor hem niet te bestaan. Bewegende figuren in het licht, in tegenlicht, in een zonne-schittering, waarin een ander de kleur zou verliezen, Israëls greep hier dadelijk het in kleur essentieele.

*) Of zijn voorlaatste. Naar het schijnt, volgde hierna nog een portret van een bloedverwante des schilders.